

Opettajalle

Sammakon loikka -kirjan testit on tarkoitettu alkuopetusluokille.

Standardoitu *kielellisen tietoisuuden testi* tehdään ensimmäisen kouluvuoden alussa. Standardoitu *luetun ymmärtämisen testi 'Orava'* tehdään ensimmäisen luokan lopussa tai toisen luokan alussa. *Itsetuntomittaus* voidaan tehdä esikoulun, ensimmäisen tai toisen luokan oppilaille. Lisäksi kirjassa on sekä *ensimmäiselle* että *toiselle luokalle laaditut lukemisen asennemittarit*. Kaikkien testien yhteydessä on koontilomakkeet, joihin tulokset voidaan kirjata lyhyesti.

Mittareiden testaukseen osallistui noin 560 oppilasta. Kunkin testistön osan kohdalla on kerrottu, miten testien tekeminen heiltä onnistui.

Kielellisen tietoisuuden mittaamisen jälkeen voidaan koulutulokkaiden heikosti kehittyneitä valmiuksia vahvistaa Agricola-kustannuksen *Mistä kiikastaa 1* -kirjassa olevien kielellisen tietoisuuden eri alueisiin liittyvien lukuisten tehtävien avulla.

Monet tutkimukset ovat osoittaneet, että oppilaan itsetunnolla on merkittävä vaikutus hänen oppimiselleen ja kehitykselleen. Siksi kunkin oppilaan *itsetuntomittaus* antaa arvokasta tietoa

opettajalle hänen oppilaistaan. Kun tämän kirjan mittareita testattiin, todettiin erittäin merkitseviä yhteyksiä oppilaan itsetunnon, luku- ja opiskeluasenteiden sekä äidinkielen taitojen välillä. Itsetuntomittaus kannattaa tehdä samoille oppilaille peräkkäisinä vuosina, jolloin voidaan seurata jokaisen oppilaan itsetunnon kehittymistä. Tulosten koontilomakkeen avulla tuloksia on helppo verrata aiemman vuoden tuloksiin.

Luetun ymmärtämisen testin Orava-teksti on myös *Monenlaista luettavaa 1* -kirjassa. Siksi sitä ei kannata tehdä sieltä ennen testin tekemistä. Hyödyllistä olisi kuitenkin tehdä se myös sieltä jonkin aikaa testauksen jälkeen ja keskustella silloin oppilaiden kanssa niistä asioista, jotka testiä tehtäessä osoittautuivat heille ongelmallisiksi.

Lukemisasenteiden mittaus kannattaa niin ikään tehdä samoille oppilaille molemmilla alkuopetuksen luokka-asteilla. Mittareiden testaukseen osallistuneet oppilaat tekivät ne syyslukukauden alkupuolella. Tämän kirjan lukemisasennemittarit ovat laajemmat kuin aiemmin *Tontut ja elefantit* -kirjassa julkaistu neljännen luokan lukemisasennetestit.

Sisällys

Opettajalle	3
1. OSA KIELELLINEN TIETOISUUS	5
Kielellinen tietoisuus.	6
Kielellisen tietoisuuden testaaminen.	7
Kielellisen tietoisuuden testin tekeminen	8
Kielellisen tietoisuuden testi	9
Kielellisen tietoisuuden testin tarkistaminen	12
Kielellisen tietoisuuden tulosten tarkastelu	16
Kielellisen tietoisuuden mittauksen koontilomake	17
2. OSA ITSETUNTO	19
Itsetunto	20
Itsetuntomittauksen tekeminen.	21
Itsetuntomittari	22
Itsetunnon viisi aluetta	27
Tyttöjen ja poikien itsetunto	36
Itsetuntomittauksen koontilomake	37
3. OSA LUETUN YMMÄRTÄMINEN	39
Luetun ymmärtäminen	40
Orava-testin tekeminen.	41
1. luokan Orava-testi	42
Orava-testin tulosten arviointi	44
Luetun ymmärtämisen koontilomake	49
4. OSA LUKEMISASENTEET	51
Asenteet lukemista kohtaan	52
Lukemisasennemittauksen tekeminen	53
Lukemisasennemittari 1. lk	54
Lukemisasennemittari 2. lk	57
Lukemisasennemittauksen neljä osa-aluetta.	61
Lukemisasenteiden koontilomake 1. lk.	69
Lukemisasenteiden koontilomake 2. lk.	71

A6X6C 'A6EH

Opettajalle

Laivan lapsi -kirjan testit on tarkoitettu toisen ja kolmannen luokan oppilaille. Molemmille luokka-asteille on omat satutekstin ja tietotekstin ymmärtämistä mittaavat testit sekä oppilaiden oikeinkirjoitustaitoja mittaavat sanelukirjoitustehtävät. Kaikki testit perustuvat niiden tekijän, KT Tuula Merisuo-Stormin tutkimuksiin. Erityishuomio on kiinnitetty siihen, että tehtävät olisivat aiheiltaan oppilaita kiinnostavia ja motivoivia. Testien kokeilu- ja standardointivaiheessa mukana olleet oppilaat tekivätkin niitä mielellään. Tekijällä on pitkä kokemus luokanopettajan, erityisopettajan ja opettajankouluttajan työstä. Siksi testejä laadittaessa tavoitteena on ollut tehdä mittareita, joiden avulla saadaan tietoa, joista on hyötyä opettajalle opetusta suunniteltaessa. Kun erityisopettaja tekee testaukset, hän voi helposti antaa palautetta myös luokanopettajalle, koska testistössä on tätä varten tulosraporttilomakkeet.

Kirjassa on ensimmäisenä **lukemisen ymmärtämisen testit** molemmille luokka-asteille. Toisen luokan satutekstin ymmärtämisen taitoja mitataan hölmöläistarinaan **Laivan lapsi** liittyvillä tehtävillä ja tietotekstin ymmärtämistä **Isoja kissoja** -tekstiin liittyvillä tehtävillä. Kolmannen luokan testien tekstit ovat **satuteksti Kolme toivomusta** ja **tietoteksti Kanihyppy**, joka kertoo kaniin hyppykilpailuista. Kaikkia näitä testejä tehdessään oppilaat lukevat ensin tekstin ja vastaavat sitten siihen liittyviin kysymyksiin. Lisäksi he selittävät, mitä tekstistä poimitut sanat tarkoittavat juuri tämän tekstin yhteydessä.

Usein tietotekstien käyttö on pienten oppilaiden opetuksessa vähäisempää kuin satutekstien. Jos testien tulokset osoittavat, että tietotekstin ymmärtäminen on oppilaille vaikeampaa kuin satutekstien, niiden käyttöä opetuksessa kannattaa lisätä.

Oppilaiden **oikeinkirjoitustaitoja** arvioidaan toisella luokalla **Erikoisia eläinten nimiä** -sanelutehtävällä ja kolmannella luokalla **Maailman suurin rakennus** -sanelutehtävällä. Testeihin liittyvien tulosraporttien avulla on mahdollista helposti nähdä, mihin asioihin on syytä kiinnittää erityistä huomiota yksittäisten oppilaiden ja koko ryhmän opetuksessa.

Testien standardoinnin yhteydessä testiä on kokeiltu useissa eri kaupungeissa. Osa oppilaisista oli maahanmuuttajataustaisia, joten testausten avulla saatiin myös tietoa siitä, mitkä asiat olivat suomea toisena kielenään puhuville oppilaille erityisen vaikeita. Kunkin testistön osan kohdalla on myös kerrottu, mitä muuta tuli ilmi, kun tois- ja kolmasluokkalaiset eri puolilla Etelä- ja Länsi-Suomea tekivät niihin liittyviä tehtäviä.

Kustannusosakeyhtiö Agricola on julkaissut myös alakoulun neljännelle luokalle tarkoitetun lukemisen ja kirjoittamisen testistön *Tontut ja elefantit*. Sen lukemisosassa on satutekstin ja tietotekstin ymmärtämistä mittaavat testit sekä oppilaiden lukemisasenteita mittaava testi. Kirjoittamisen osassa puolestaan on sanelukirjoitustehtävä, luovan kirjoittamisen tehtävä sekä oppilaiden kirjoittamisasenteita mittaava testi. Koska neljännen luokan testistön **lukemisen ja kirjoittamisen asennemittarit** soveltuvat myös tois- ja kolmasluokkalaisten käyttöön, tässä kirjassa ei ole asennemittareita. Samoin *Tontut suutareina ja elefanttien juttelua* -testistössä olevia **luovan kirjoittamisen kriteerejä** voidaan soveltaa myös tois- ja kolmasluokkalaisten opetuksessa ja kirjoitelmien arvioinnissa.

Sisältö

Opettajalle	5
I. OSA LUKEMISEN YMMÄRTÄMINEN ...	7
Lukemisen ymmärtämisen testien tekeminen	8
2. LUOKKA: LUKEMISEN YMMÄRTÄMINEN	9
Satutekstin ymmärtäminen	
<i>Laivan lapsi</i> : teksti ja tehtävät	10
Satutekstin ymmärtämisen tehtävien tarkistusohjeet.	13
Toisluokkalaisten satutekstin ymmärtäminen	15
Tietotekstin ymmärtäminen	
<i>Isoja kissoja</i> : teksti ja tehtävät	17
Tietotekstin ymmärtämisen tehtävien tarkistusohjeet.	20
Toisluokkalaisten tietotekstin ymmärtäminen	22
Lukemisen ymmärtäminen	
2.lk lukemisen ymmärtämisen mittarin yhteispisteet	25
2.lk lukemisen ymmärtämisen tulosraportti	27
3. LUOKKA: LUKEMISEN YMMÄRTÄMINEN	29
Satutekstin ymmärtäminen	
<i>Kolme toivomusta</i> : teksti ja tehtävät	30
Satutekstin ymmärtämisen tehtävien tarkistusohjeet.	34
Kolmasluokkalaisten satutekstin ymmärtäminen	36
Tietotekstin ymmärtäminen	
<i>Kanihyppy</i> : teksti ja tehtävät	38
Tietotekstin ymmärtämisen tehtävien tarkistusohjeet.	41
Kolmasluokkalaisten tietotekstin ymmärtäminen	43
Lukemisen ymmärtäminen	
3.lk lukemisen ymmärtämisen mittarin yhteispisteet	45
3.lk lukemisen ymmärtämisen tulosraportti	47

2. OSA OIKEINKIRJOITUS	49
Sanelukirjoitustehtävien tekeminen	50
2. LUOKKA: OIKEINKIRJOITUS	51
Sanelukirjoitus	
<i>Erikoisia eläinten nimiä</i>	52
Sanelukirjoitustehtävän arviointi	53
Sanelukirjoitustehtävän tulosraportti	56
Opetuksessa painotettavia asioita	58
3. LUOKKA: OIKEINKIRJOITUS	59
Sanelukirjoitus	
<i>Maailman suurin rakennus</i>	60
Sanelukirjoitustehtävän arviointi	61
Sanelukirjoitustehtävän tulosraportti	64
Opetuksessa painotettavia asioita	66

I DCI J I ' 6 : A ; 6 C I †

Opettajalle

Tontut & elefantit -kirjan avulla voit arvioida neljännen luokan oppilaiden lukemisen ja kirjoittamisen taitoja monipuolisesti. Lisäksi saat tietoa siitä, minkälaisia tekstejä Sinun oppilaasi kaikkein mieluiten lukisivat ja kirjoittaisivat. Kirjassa kerrotaan myös siitä, miten erilaisia tytöt ja pojat ovat tutkimusten mukaan lukijoina ja kirjoittajina. Heitä eivät samanlaiset tehtävät aina innosta.

Kaikki testit perustuvat niiden tekijän KT *Tuula Merisuo-Stormin* tutkimuksiin. Erytishuomio on kiinnitetty siihen, että tehtävät olisivat *aiheiltaan oppilaita kiinnostavia ja motivoivia*. Testien kokeilu- ja standardointivaiheessa mukana olleet oppilaat ovatkin tehneet niitä mielellään. Tekijällä on pitkä kokemus luokanopettajan, erityisopettajan ja opettajankouluttajan työstä. Siksi testejä laadittaessa tavoitteena on ollut tehdä mittareita, joiden avulla saadaan tietoa, joista opettajalle on hyötyä opetusta suunniteltaessa. Kun erityisopettaja tekee testin, hän voi helposti antaa palautetta myös luokanopettajalle, koska testistössä on tätä varten *tulosraporttilomakkeet*

Kirjan ensimmäinen osa liittyy oppilaiden luku- taitoon. Aluksi on **lukemisen ymmärtämisen testi**, jonka ensimmäisenä osana on **satu- teksti Tontut suutareina** ja siihen liittyvät tehtävät. Oppilaat lukevat sadun ja vastaavat sen jälkeen sen sisältöä koskeviin kysymyksiin. Sen lisäksi he selittävät, mitä kymmenen tekstistä poimittua sanaa tämän tekstin yhteydessä tarkoittavat. Toisena osana on **tietoteksti Pyramidit**. Myös siihen liittyen oppilaat vastaavat kysymyksiin ja selittävät tekstistä poimittujen sanojen merkityksen.

Seuraavana kirjassa on **Lukemisen asenne- mittari**. Sen avulla saat tietää, mitä oppilaasi mieluiten lukisivat ja mitkä tekstit eivät heitä kiinnosta. Näiden tietojen avulla on mahdollista innostaa vastahakoisetkin lukijat lukemaan heitä motivoivien tekstien avulla. Näin heidän

taitonsa paranevat, ja motivaatio myös muunlaisten tekstien lukemiseen kasvaa. Mittarin lopussa kysytään vielä, mitkä kirjat ovat oppilaiden mielikirjoja, mitä he mieluiten lukevat ja mistä asioista he haluaisivat saada tietoa. Nämä ovat opettajalle tärkeitä tietoja, kun hän suunnittelee opetusta.

Kirjan toinen osa liittyy oppilaiden kirjoitustaitoon. Osan alussa on **sanelukirjoitustesti Elefantit juttelevat**. Sen standardoinnin yhteydessä testiä on kokeiltu useissa eri kaupungeissa. Seuraavana kirjassa on **luovan kirjoittamisen tehtävä Matka vieraaseen maahan**. Luovan kirjoittamisen taitoja on erityisen vaikea arvioida. Kirjassa onkin useita eri kriteereitä, joita arvioinnissa voidaan käyttää. Hyvä olisi harjoitella oppilaiden kanssa luovaa kirjoittamista myös siten, että huomio kiinnitetään vain pariin kolmeen kriteereihin olevaan seikkaan kerrallaan. Tällöin oppilaat tietävät, mitä heitä erityisesti tällä kertaa odotetaan.

Kirjoitusosan kolmannen mittarin avulla selvitetään oppilaiden **kirjoittamisasenteita**. Mittaria käyttämällä saat tietää, mitä oppilaasi mieluiten kirjoittaisivat ja mitä he eivät haluaisi tehdä. Näiden tietojen avulla on mahdollista innostaa vastahakoisetkin kirjoittajat heitä motivoivien tehtävien avulla kirjoittamaan. Näin heidän taitonsa paranevat, ja motivaatio kirjoittamiseen sen myötä myös kasvaa.

Kunkin testistön osan kohdalla on kerrottu lisäksi, mitä tuli ilmi, kun neljäsluokkalaiset eri puolilla Etelä- ja Länsi-Suomea tekivät niihin liittyviä tehtäviä. Koska osa oppilaista oli maahanmuuttajataustaisia, arvosteluasteikkoa saattaa olla tarpeen hieman tiukentaa oppilasryhmissä, joissa on ainoastaan suomea äidinkielenään puhuvia lapsia

Sisältö

Opettajalle	5
I. OSA LUKEMINEN	7
Lukemisen ymmärtämisen testien tekeminen	8
Satutekstin ymmärtäminen	
Tontut suutareina: teksti ja tehtävät	9
Satutekstin ymmärtämisen tehtävien tarkistusohjeet	13
Neljäsluokkalaisten satutekstin ymmärtäminen	16
Tietotekstin ymmärtäminen	
Pyramidi: teksti ja tehtävät	18
Tietotekstin ymmärtämisen tehtävien tarkistusohjeet	22
Neljäsluokkalaisten tietotekstin ymmärtäminen	25
Lukemisen ymmärtäminen	
4.lk lukemisen ymmärtämisen mittarin yhteispisteet	27
4.lk lukemisen ymmärtämisen tulosraportti	29
Lukemisasenteet	
Lukemisen mielipidekartoitus	32
Neljäsluokkalaisten lukemisasenteet	35
Lukemisasenteiden koontilomake	38

2. OSA KIRJOITTAMINEN	41
Sanelukirjoitus	
<i>Elefanttien juttelua: sanelukirjoitustehtävä</i>	42
Sanelukirjoitustehtävän arviointi	43
Sanelukirjoitustehtävän tulosraportti	46
Opetuksessa painotettavia asioita	48
Luova kirjoittaminen	
<i>Matka vieraaseen paikkaan: luovan kirjoittamisen tehtävä</i>	50
Luovan kirjoittamisen arviointikriteerit	51
Neljäsluokkalaisten tarinankirjoittajina	52
Luokan luovan kirjoittamisen raportti	53
Oppilaan luovan kirjoittamisen raportti	55
Kirjoitusasenteet	
<i>Kirjoittamisen mielipidekartoitus</i>	58
Neljäsluokkalaisten kirjoitusasenteet	61
Kirjoittamisasenteiden koontilomake	64